Burgerparticipatie
Natuurgebied De Maashorst



Versie	Omschrijving	Toelichting	Datum
0.9	definitief	Burgerparticipatie natuurgebied De Maashorst	21-06-2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aanleiding
3. Mate van participatie
4. Hoe gaan we dat doen?
    - 4.1 De Maashorst oploop
    - 4.2 Gerichte participatie
    - 4.3 Meldpunt beheeraspecten
5. Scope
6. Evaluatie

Bijlage 1: Evaluatie adviesraden natuurgebied De Maashorst

1. Inleiding

Natuurgebied De Maashorst kent veel gebruikers en belanghebbenden. De partners in het natuurgebied, Staatsbosbeheer, Waterschap Aa en Maas en de drie gemeenten Bernheze, Maashorst en Oss vinden het belangrijk om geïnteresseerden en belanghebbenden op een constructieve en efficiënte wijze te betrekken bij de ontwikkeling van De Maashorst.

De Maashorst is op de eerste plaats een natuurgebied. Het maakt deel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en het streven is om hier als mensen zo min mogelijk in te grijpen. Het natuurgebied is tegelijkertijd een plek waar de bewoners van de regio de natuur kunnen beleven en rust en ontspanning vinden.

2. Aanleiding

Waarom veranderen we de manier van burgerparticipatie? Daar zijn twee redenen voor, de evaluatie van de burgerparticipatie en een verandering van de manier van werken in het gebied.

Evaluatie burgerparticipatie
In 2022 spraken de partners met de Gebruikersraad en Raad van Advies af om de burgerparticipatie te evalueren. Eind februari 2023 is de burgerparticipatie geëvalueerd onder de leden van de adviesraden en onder de partners. Hieruit blijkt dat de adviesraden en de partners de burgerparticipatie als zeer waardevol ervaren, maar het beide anders willen. De samenvatting is opgenomen in bijlage 1.

Verandering manier van werken in het gebied (governance)
Tot 2022 was er één centraal uitvoeringsorgaan voor natuurgebied De Maashorst. Namelijk het Programmabureau en de Stichting Maashorst in Uitvoering. De Raad van Advies en Gebruikersraad adviseerden aan dit centrale orgaan. Vanaf 2022 nam het ‘Cluster natuurgebied De Maashorst’ (hierna Cluster) de coördinerende taken over. Maar dit Cluster had geen mandaat als besluitvormend orgaan. De uitvoering van alle projecten en plannen lag ook niet alleen bij het Cluster; de partners voerden ook afzonderlijk projecten en plannen uit.

Dit vraagt om een andere, moderne, nieuwe wijze van burgerparticipatie. Dit betekent ook dat de huidige Raad van Advies en Gebruikersraad als adviesorgaan voor de partners worden opgeheven. Hoe de betrokkenheid van de leden van deze adviesraden wordt geborgd, komt terug in paragraaf 4.2.

3. Mate van participatie

De energie van de grote betrokkenheid van de “Maashorst Community” (inwoners, ondernemers, belangengroepen etc.) wordt zeer gewaardeerd en willen de partners beter benutten.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Inwoners, ondernemers en belangengroepen krijgen, individueel of georganiseerd, direct of indirect de kans om betrokken te zijn bij de ontwikkeling van natuurgebied De Maashorst.
- Het gaat om meedenken, meepraten en meedoen. Op de participatieladder (zie figuur 1) gaat het in relatie tot de plannen en projecten van de partners om reageren, consulteren en adviseren. Heel nadrukkelijk gaat het niet om meebeslissen (in geen enkele vorm).

Figuur 1



4. Hoe gaan we dat doen?

4.1. De Maashorst oploop

Twee keer per jaar organiseren de partners een oploop. Alle belanghebbenden en geïnteresseerden zijn dan welkom. Tijdens deze bijeenkomsten staan de verschillende ontwikkelingen in natuurgebied De Maashorst centraal: met welke activiteiten zijn we bezig of welke projecten pakken we op om de ambities uit de gebiedsvisie te bereiken?

Maximale uitwisseling en interactie
De opzet van de bijeenkomsten zorgt voor maximale uitwisseling en interactie over ideeën en wensen. De bijeenkomsten worden begeleid door een onafhankelijk voorzitter. Bij deze oploop zijn de verantwoordelijke bestuurders van de verschillende gemeenten, terreinbeherende organisaties en het waterschap aanwezig.

Informatie delen en gesprekstafels
De partners presenteren tijdens de oploop waar zij mee bezig zijn. Bijvoorbeeld hoe het jaarplan eruit ziet en welke projecten zij oppakken.

De belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen aangeven welke ideeën, tips en wensen zij hebben voor het natuurgebied. Zij gaan hierover in gesprek met (ambtelijke) vertegenwoordigers van de partners.

Hiervoor worden gesprekstafels ingericht. Het gaat om het uitwisselen van wensen en ideeën en niet om advisering.

Communicatie en informatie
Het streven is om een zo breed mogelijk gedragen opbrengst te hebben van de oploop. Daarom is het belangrijk dat er een heel diverse groep op afkomt met veel verschillende belangen, ideeën en wensen. De oploop is dus vrij toegankelijk voor iedereen.

Ruim vóór de oploop wordt -meerdere keren- via diverse kanalen gecommuniceerd over de datum, tijd en locatie van de oploop. Zoals via:

- websites en socials van de partners;
- de gemeentepagina in de huis-aan-huiskranten;
- de website en socials van natuurgebied De Maashorst;
- eigen kanalen Staatsbosbeheer en Waterschap Aa en Maas;
- posters/flyers in gemeentehuis, natuurcentra, bibliotheek etc.

De partners zorgen tijdens de oploop voor duidelijke, begrijpelijke en transparante informatie. Er zal voldoende mankracht zijn om input op te halen en vragen te beantwoorden. Er worden geen officiële notulen gemaakt, maar de opbrengst van de bijeenkomst en wat daarmee wordt gedaan, wordt binnen 4 weken gecommuniceerd in een nieuwsbrief. Na afloop van de oploop verschijnt ook een nieuwsbericht via de genoemde kanalen. Geïnteresseerden kunnen zich voor de uitgebreidere nieuwsbrief inschrijven.

Budget
Er wordt zo veel mogelijk geprobeerd om ideeën en wensen in te passen in lopende projecten en regulier beheer en onderhoud. Het kan natuurlijk voorkomen dat een idee wordt ingebracht dat een grote bijdrage kan leveren aan het behalen van de ambities uit de Gebiedsvisie. De partners bekijken dan of dit een plek kan krijgen binnen het uitvoeringsprogramma. Voor het uitvoeringsprogramma hebben de afzonderlijke partners budget gereserveerd. De partijen stellen géén apart budget voor de burgerinitiatieven beschikbaar.

4.2 Gerichte participatie

Maatwerk plannen en projecten
Gedurende het jaar worden door de partners plannen en projecten ontwikkeld. Deze kunnen niet allemaal wachten op één van de twee oplopen. Per plan of project wordt straks door de verantwoordelijke partner bepaald of en in welke vorm participatie (mate van invloed) nodig is, wie hiervoor moeten worden uitgenodigd en wanneer dit plaatsvindt. Er worden dus (gebieds)gericht relevante stakeholders en belanghebbenden uitgenodigd.

Groslijst van stakeholders
Iedereen die mee wil denken over plannen en projecten in natuurgebied De Maashorst, kan zich laten registreren op een groslijst van stakeholders. Wie zich aanmeldt voor de lijst geeft maximaal 3 expertises

aan waarvoor hij/zij te benaderen is. Expertises betreffen: recreatie (algemeen), natuur(beheer), landschap en (cultuur)historie, specifieke deelgebieden en specifieke gebruikersgroepen (wandelaars, hardlopers, ruiters/menners/mtb-ers/minder validen/jeugd).

Uit deze groslijst worden dan door de verantwoordelijk partner per project/plan de relevante bedrijven, individuen en organisaties benaderd. Uiteraard kunnen de partners ook partijen en/of inwoners benaderen die zich niet voor de lijst hebben aangemeld.

Communicatie en informatie
In de gerichte participatie gaat het erom dat de partners snel en concreet tot een plan kunnen komen, of een project kunnen uitvoeren. Door in een compacte vorm samen te werken, kunnen zij sneller schakelen en zijn zij flexibeler in de uitvoering.
Daarnaast is het bij gerichte participatie belangrijk dat de juiste mensen aan tafel zitten. Dat wil zeggen stakeholders die deskundig zijn, een groot belang hebben en/of nuttige ideeën hebben voor dat specifieke plan of project. Hoe participanten worden uitgenodigd, is aan de betreffende partner en zal per plan of project verschillen.

In deze maatwerk participatie wordt direct gecommuniceerd met de betrokkenen, zoals via mail of nieuwsbrief. Zij worden gedurende een plan of project regelmatig op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen. Als het traject van participatie is doorlopen, wordt ook openbaar gecommuniceerd, via de al eerder genoemde kanalen. Dit is dan puur ter informatie.

Waar gaat participatie NIET over?
Over zaken die vallen onder regulier beheer en/of de bedrijfsvoering van de afzonderlijke partners wordt niet geparticipeerd, uiteraard wordt hierover wel gecommuniceerd/geïnformeerd. Het is aan de afzonderlijke partners om te bepalen waarover precies en wanneer.

4.3 Meldpunt beheeraspecten
Als mensen in het gebied een kapot hek, overhangende takken of iets dergelijks tegenkomen dan kunnen zij dat altijd melden. Het gaat om zaken die een belemmering vormen voor het gebruik van het gebied en niet kunnen wachten op de halfjaarlijkse oploop. De partners hebben hiervoor een gezamenlijk meldpunt. Op dit moment is dat maashorst@gemeentemaashorst.nl en vanaf 1 juli 2023 is dit info@natuurgebieddemaashorst.nl. Maar het is natuurlijk ook mogelijk om dit bij één van afzonderlijke partners (de terreinbeheerder) te melden.

De betreffende terreinverantwoordelijke zal de melding oppakken en hierover terugkoppelen aan de melder.

5 Scope
Het betreft plannen en projecten binnen de natuurkern en natuurschil van natuurgebied De Maashorst. Voor de begrenzing wordt het op dat moment vigerende Inrichtings- en beheerplan aangehouden.

6 Evaluatie

In de tweede helft van 2024 wordt de nieuwe participatievorm op informele/laagdrempelige wijze geëvalueerd door de partners. Participatie blijft een dynamisch proces, waarbij de werkwijze als dat nodig is, wordt aangepast.

BIJLAGE 1 Evaluatie adviesraden natuurgebied De Maashorst

Evaluatie Adviesraden natuurgebied De Maashorst

Datum: 13 maart 2023
Versie: definitief

Inleiding
In 2022 is afgesproken het functioneren van de Gebruikersraad en Raad van Advies van natuurgebied De Maashorst in 2023 te evalueren. Ten behoeve van de evaluatie is een enquête uitgezet onder de leden van de adviesraden en de partners in het gebied. De uitkomsten van de enquête zijn in dit memo op hoofdlijnen samengevat.

Samenvatting

Betrokkenheid en lokale kennis van meerwaarde
De deelnemers zijn heel betrokken. In de adviesraden is veel specifieke kennis aanwezig. De inbreng wordt in hoge mate gewaardeerd. Tegelijkertijd is het daardoor voor de adviesraden lastig om gezamenlijke standpunten te formuleren. De belangen botsen regelmatig met elkaar.

Fijn dat burgerparticipatie is geregeld
De leden van de adviesraden waarderen dat ze kunnen meedenken. Ook vindt men het fijn dat er op deze manier onderling contact en overleg is tussen de verschillende stakeholders. Aan de andere kant lijkt het erop dat er niks met de input wordt gedaan, dat men toch doorgaat op de ingeslagen weg.

Veel emotie, stokpaardjes en vaak terugkijken naar het verleden
Dit speelt met name in de Gebruikersraad die is ontstaan tijdens een periode van commotie en weerstand. Er wordt vaak vanuit emotie gereageerd, waarbij het eigen belang soms hoger weegt dan de vertegenwoordiging van de belangengroep. Standpunten van individuen worden veel herhaald. Fouten die in het verleden werden gemaakt, worden herhaaldelijk weer teruggehaald. Te veel een Poolse Landdag en te weinig zoeken naar oplossingen waar iedereen blij van wordt. Het vergaderen mag efficiënter en zakelijker. De gedachte die er ooit was dat door partijen samen te brengen er meer onderling begrip zou komen, blijkt in de praktijk niet zo uit te pakken. Meningen/ideeën ophalen bij belanghebbenden is en blijft belangrijk, maar dat kan op een efficiëntere manier dan hoe het nu gaat.

Vertegenwoordiging is niet representatief
Niet alle dorpskernen en belangengroepen zijn vertegenwoordigd. Daarbij zou men een bepaalde achterban moeten vertegenwoordigen, dat is nu niet altijd het geval. De regio voelt zich onvoldoende verbonden met het beleid en de besluitvorming. Rol van de ondernemers is onderbelicht.

Rol en Positionering van Gebruikersraad (t.o.v. Raad van Advies) onduidelijk
De Gebruikersraad geeft feitelijk advies over het recreatief medegebruik van het natuurgebied. Niet over natuurbeleid en bedrijfsvoering. Doordat te weinig kaders worden meegegeven (verwachtingsmanagement), heeft deze raad de neiging om over alles mee te (willen) praten. Rol is adviseren en niet meebeslissen.

Kies voor een andere vorm
Als de huidige adviesraden worden voortgezet, dan wordt verder geadviseerd vanuit negativiteit, dus niet mee doorgaan. Notitie Harry v.d. Burgt wordt als goed vertrekpunt genoemd. Eén adviesraad is veel efficiënter. Dan komt de driehoek beleid-beheer-gebruik beter tot z'n recht. Streven naar een rol waarbij de adviesraden van meerwaarde zijn. Meer maatwerk nodig op plan- en projectniveau; daar specifieke lokale kennis bij betrekken. Dus de ene keer natuurkennis, de andere keer mtb-ers of ruiters en meer gebiedsgericht. Gelegenheid bieden tot inbreng hebben op plannen en projecten, maar dit "tot op zekere hoogte". Het is niet nodig dat alle partijen 100% achter een bepaalde ontwikkeling staan. De verantwoordelijke besturen/partijen wegen alle input, maar nemen uiteindelijk zelfstandige besluiten.

Planning adviesvragen en vergaderingen sluiten niet op elkaar aan
Het is heel lastig om de planning van adviesvragen af te stemmen op de vergaderingen van de adviesraden. Aan beide kanten komt men in de knel. Adviesraden voelen zich onvoldoende en/of te laat betrokken en de partners ondervinden vertraging in de planning.

Te weinig afstemming met beheer
Wat de beheerders buiten doen heeft grote impact op het gebruik. Achterliggende redenen voor maatregelen zijn onbekend en niet afgestemd met de gebruikers. Ook behoefte om bij uitvoeringsplannen betrokken te worden.